

IZOBRAŽEVANJE VISOKOŠOLSКИH UČITELJEV S POSEBNIM POUDARKOM NA SOBOTNEM LETU

Mojca TANCER VERBOTEN

Univerza v Mariboru, Pravna fakulteta, Mladinska ulica 9, 2000 Maribor, Slovenija
e-mail: mojca.tancer@um.si

IZVLEČEK

V prispevku sta podrobno analizirani obveznost in pravica do izobraževanja visokošolskih učiteljev, zaposlenih na univerzi kot najvišji izobraževalni instituciji. Podrobno so predstavljeni mednarodni akti, ki se nanašajo na področje izobraževanja, ter pravna ureditev področja v zvezi z izobraževanjem, izpopolnjevanjem in usposabljanjem na izbranih ureditvah v Republiki Sloveniji. Za prikaz pravice do odsotnosti z dela, namenjene za izvedbo raziskovanja ter dodatnega usposabljanja na znanstvenem in študijskem področju, je bila opravljena analiza sobotnega leta kot posebnega instituta, ki je namenjen predvsem visokošolskim učiteljem. V Republiki Sloveniji je ta pravica do poglobljenega izpopolnjevanja na področju raziskovalne dejavnosti predvidena za obdobje enega leta.

Ključne besede: izobraževanje, visokošolski učitelji, specifična usposabljanja visokošolskih učiteljev, sobotno leto, izpopolnjevanje

LA FORMAZIONE DEGLI INSEGNANTI DI ISTRUZIONE SUPERIORE CON PARTICOLARE RIFERIMENTO ALL'ANNO SABBATICO

SINTESI

L'articolo analizza in dettaglio l'obbligo e il diritto alla formazione professionale degli insegnanti di istruzione superiore impiegati presso l'università la quale rappresenta la più alta istituzione nel campo dell'istruzione. In maniera dettagliata vengono presentati gli atti internazionali relativi all'istruzione e la regolamentazione legale settoriale in riferimento all'istruzione, alla formazione avanzata e alla formazione in connessione ad alcuni regolamenti nella Repubblica di Slovenia. Per presentare il diritto all'assenza dal lavoro destinato alla ricerca, alla formazione aggiuntiva nel campo scientifico e dello studio, è stata eseguita un'analisi dell'anno sabbatico come istituto particolare destinato principalmente agli insegnanti di istruzione superiore. Nella Repubblica di Slovenia tale diritto alla formazione approfondita nel campo della ricerca viene riconosciuto per un periodo di un anno.

Parole chiave: formazione professionale, insegnanti di istruzione superiore, formazione specifica degli insegnanti di istruzione superiore, anno sabbatico, formazione in servizio

UVOD

V prvem temeljnem načelu, zapisanim v Magni Carti Universitatum (Magna Charta Universitatum, 1998) je določeno, da je univerza avtonomna institucija v srcu družb, različno organizirana zaradi geografske in zgodovinske dediščine; je institucija, ki posreduje, preverja, ocenjuje in posreduje naprej kulturo z raziskovanjem in s poučevanjem.¹ Izobraževanje na univerzah izvajajo visokošolski učitelji ter tako študentom omogočajo pridobivanje izobrazbe, znanj in spretnosti za uspešno opravljanje dela v svojem poslovnem življenju. Kot smernica za delovanje visokošolskega učitelja je bilo v 6. točki 3. poglavja Priporočil o statusu visokošolskih učiteljev UNESCO (Priporočila UNESCO, 1997)² zapisano, da je poučevanje v visokošolskem izobraževanju oblika javne službe, ki od visokošolskega osebja zahteva strokovno znanje in specializirane veščine, pridobljene in vzdrževane s strogim in z vseživljenjskim študijem in raziskovanjem. Posebna vloga in položaj visokošolskega učitelja se je v razmerju do študenta oblikovala v obdobju srednjega veka, ko je bil »učitelj edini vir znanja, ko so bili študenti maloštevilčni in je univerza še uživala nekatere privilegije svobodnega diskurza ter esteritorialnosti« (Igličar, 2005, 96).

Pravica do izobraževanja ne samo za visokošolske učitelje, temveč nasploh, spada med pomembne univerzalne ustavne človekove pravice in temeljne svoboščine. Opredeljena je v mednarodnih in nacionalnih aktih. Vsebuje jo *Splošna deklaracija o človekovih pravicah*,³ ki v 26. členu zagotavlja pravico do izobraževanja in določa minimalne standarde za uveljavitev te pravice. Pravica do izobraževanja je opredeljena v *Mednarodnem paktu o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah*,⁴ v besedilu *Konvencije MOD št. 140* o plačnem letnem dopustu za izobraževanje,⁵ v *Konvenciji MOD št. 142* o poklicnem usmerjanju in strokovnem usposabljanju za razvoj človekovih sposobnosti⁶ ter v *Evropski socialni listini*, ki v 10. členu uvršča pravico do izobraževanja med socialne pravice (Korpič Horvat, 2016, 956). Najpomembnejši z vidika Evropske unije je 14. člen *Listine Evropske unije o temeljnih pravicah*,⁷ ki določa, da ima vsakdo pravico do izobraževanja in dostopa do poklicnega in nadaljnega usposabljanja. Tako

univerza kot najvišja izobraževalna institucija kot na njej zaposleni visokošolski učitelji se zavedajo pomena lastnega dodatnega izobraževanja.

V Republiki Sloveniji je izobraževanje svobodno, kot to določa 1. odstavek 57. člena Ustave Republike Slovenije (URS), kar pomeni, da vsakdo svobodno izbira vse oblike izobraževanja in da je vsakomur pod enakimi pogoji dostopna vsaka oblika izobraževanja po načelu enakosti in dostopnosti izobraževanja. Pri tem je državi še posebej naložena dolžnost, da ustvarja možnosti zlasti z zagotavljanjem materialnih pogojev, da si državljani pridobijo izobrazbo (Kaučič & Grad, 2011, 152). 2. in 3. odstavek URS namreč določata, da je osnovnošolsko izobraževanje obvezno in se financira iz javnih sredstev ter da država ustvarja možnosti, da si državljani lahko pridobijo ustrezno izobrazbo. Na podlagi 1. odstavka 64. člena URS je med posebne pravice avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti v Sloveniji vključena pravica do vzgoje in izobraževanja v svojem jeziku ter do oblikovanja in razvijanja te vzgoje in izobraževanja.

Pomembnost izobraževanja in zagotavljanja brezplačnega šolstva je vključena v večino ustav držav EU. Kot primer se izpostavlja Avstrija, ki ima sistem izobraževanja določen v 14. členu avstrijske ustave (B-VG), ki predpisuje javno in privatno šolstvo ter sistem obveznega izobraževanja. V 2. poglavju Ustave Republike Italije (URI) je določena tako pravica do izobraževanja ter pravica do pridobitve izobrazbe. Na Finskem je v Ustavi Republike Finske (URF) v okviru 2. poglavja, ki določa osnovne pravice in svoboščine, vključena tudi pravica do izobraževanja.⁸

Izobraževanje je zelo pomemben proces in najpogostejša oblika izobraževanja, ki jo tako mednarodni kot nacionalni pravni viri določajo kot vsakomur dosegljivo, so izobraževalni programi, ki so akreditirani in organizirani na institucijah, ki so posebej ustanovljene za to dejavnost. Drugi del izobraževanja pa je pridobivanje dodatnih znanj in spretnosti ter izobraževanje za dodatno razvijanje interdisciplinarnih in multidisciplinarnih znanj, ki vodijo do novih odkritij, in ki je povezano z razvojem in napredkom tako univerze kot posameznika.

Vseživljenjsko učenje je proces, v katerem delavci, tudi visokošolski učitelji, pridobivajo znanje in spretnosti. Univerze imajo v tem procesu dvojno vlogo, izobraževanje študentov v akreditiranih študijskih programih za pridobiva-

1 Prispevek je nastal kot delni povzetek ugotovitev priprave doktorske disertacije z naslovom *Problematika delovnopravnega položaja visokošolskih učiteljev*, ki jo je avtorica zagovarjala leta 2021 na Pravni fakulteti Univerze v Mariboru.

2 Generalna skupščina UNESCA je leta 1997 sprejela *Priporočila o statusu visokošolskih učiteljev* (Recommendation concerning the Status of Higher-Education Teaching Personnel, http://portal.unesco.org/en/ev.php URL_ID=13144&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html, 10. 6. 2021), ki so pomembna predvsem z vidika priporočil o urejanju posebnosti delovnopravnega položaja.

3 Splošna deklaracija o človekovih pravicah, sklep o objavi besedila (Uradni list RS, št. 24/2018).

4 Mednarodni pakt o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah je bil podpisan 16. decembra 1966 v New Yorku, veljati pa je začel 3. januarja 1976, za Slovenijo velja od 1. julija 1992 (Uradni list RS, št. 35/92 – MP, št. 9/92), in pravico do izobraževanja podrobneje opredeljuje v 13. členu.

5 Konvencija MOD št. 140 o plačnem letnem dopustu za izobraževanje, 1982.

6 Konvencija MOD št. 142 o poklicnem usmerjanju in strokovnem usposabljanju za razvoj človekovih sposobnosti, 1982.

7 Listina Evropske unije o temeljnih pravicah (Uradni list EU, 2010/C 83/02).

8 Na Finskem je določeno, da je pravica do osnovnega izobraževanja brezplačna in dostopna vsem. Obvezno izobraževanje je zakonsko opredeljeno.

nje izobrazbe, potrebne za izvedbo vseživljenjskega učenja, oziroma skrb za visokošolske učitelje, ki tako pridobivajo dodatna znanja in spretnosti za izvedbo svojih delovnih obveznosti (Håkansson Lindqvist et al., 2020, 191).

PRAVICA IN OBVEZNOST DO IZOBRAŽEVANJA VISOKOŠOLSKEGA UČITELJA

Ministri, pristojni za visoko šolstvo, so v letu 2015 sprejeli *Standarde in smernice za zagotavljanje kakovosti v evropskem visokošolskem prostoru* (EGS, 2015),⁹ kjer je kot standard v točki 1.5 predvideno, da visokošolski zavodi preverjajo usposobljenost visokošolskih učiteljev in imajo vzpostavljene postopke za njihov strokovni razvoj. Smernice za doseg primerne usposobljenosti so spodbujanje strokovnega razvoja visokošolskih učiteljev in spodbujanje inovacij v metodah poučevanja ter uporaba novih tehnologij z dodatnim izobraževanjem in usposabljanjem.

Po letu 2015 je v okviru evropskega visokošolskega prostora ena od glavnih področij postala profesionalizacija akademskega dela s poudarkom na usposabljanju in nadaljnjem poklicnem izobraževanju visokošolskih učiteljev (Gaebel & Zhang, 2018, 71). Pomen izobraževanja visokošolskih učiteljev predvsem na področju digitalizacije je bil izpostavljen leta 2018 v *Pariškem komuniqueju*¹⁰ za spodbujanje digitalnih veščin in kompetenc ter razvoj fleksibilnega izobraževanja z ustreznim zagotavljanjem kakovosti.

Na mednarodni ravni se izpostavlja, da je v okviru pravnih predpisov univerz potrebno vzpostaviti obvezni sistem izobraževanja ter usposabljanja za visokošolske učitelje, kar naj bi bil pogoj za napredovanje oziroma za ohranitev izvolitve v naziv. Izobraževanje bi moralo biti del etičnih standardov univerz. Na univerzah bi morali biti vzpostavljeni mehanizmi za evalvacijo stalnega izobraževanja za visokošolske učitelje, tako bi se tudi lahko nadgradili koncepti izobraževanja oziroma pridobivanja tehničnih veščin (Wei, 2005, 13).

V Avstriji je v § 3 *Zakona o univerzah* (UG) med naloge univerz vključeno znanstveno, umetniško, umetniško-pedagoško in umetniško-znanstveno usposabljanje, usposobljenost za poklicne dejavnosti, ki zahtevajo uporabo znanstvenih znanj in metod, pa tudi poučevanje umetniških in znanstvenih veščin na najvišji ravni, prav tako predvsem skrb za usposabljanje mlajšega pedagoškega osebja. Bolj podrobno so pravice in obveznosti visokošol-

skih učiteljev določene v 10. členu Kolektivne pogodbe za zaposlene na univerzi,¹¹ in sicer da se visokošolski učitelji redno udeležujejo izobraževanja, ki jih odredi univerza. Posamezne univerze v Avstriji imajo sprejete tudi svoje programe izobraževanja in usposabljanja visokošolskih učiteljev, prav tako sodelujejo v programih, ki so namenjeni vsebinam, vezanim na izobraževanje visokošolskih učiteljev. Univerze ustanavljajo posamezne centre, ki se ukvarjajo z nudenjem vsebin in univerzitetnih tečajev na področju usposabljanja in nadaljnega izobraževanja visokošolskih učiteljev.

V Republiki Sloveniji je urejeno izobraževanje delavcev (tudi visokošolskih učiteljev) v *Zakonu o delovnih razmerjih* (ZDR-1), *Zakonu o visokem šolstvu* (ZVis) izobraževanja visokošolskih učiteljev posebej ne opredeljuje, določa le pravico do sobotnega leta kot posebno pravico, ki je namenjena izključno visokošolskim učiteljem. Pri ureditvi področja izobraževanja za visokošolske učitelje je potrebno upoštevati tudi določila *Kolektivne pogodbe za dejavnost vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji*,¹² ki zavezuje univerze,¹³ v kateri je v 53. členu določena splošna pravica za vse zaposlene na področju vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji do stalnega strokovnega izobraževanja, izpopolnjevanja in usposabljanja, ni pa določenih nobenih posebnosti za visokošolske učitelje.

Univerze v Republiki Sloveniji pri podaji zahtev do visokošolskih učiteljev za napotitev na izobraževanja in pri odločanju o pravicah s področja izobraževanja uporabijo splošne delovnopravne norme in panožno kolektivno pogodbo. Interes za pridobivanje dodatnega znanja običajno obstaja in je v večini primerov obojestranski (Teršek & Medved, 2018, 28). Visokošolski učitelji imajo pravico in dolžnost do stalnega izobraževanja, izpopolnjevanja in usposabljanja¹⁴ v skladu s potrebami ne samo delovnega procesa, pač pa tudi z namenom ohranitve oziroma širitve sposobnosti za opravljanje dela po pogodbi o zaposlitvi, ohranitve zaposlitve ter povečanja zaposljivosti. Izobraževanje in usposabljanje je potrebno v vseh poklicih, pri visokošolskih učiteljih pa je glede na naravo njihovega dela potreba po strokovnem razvoju še posebej izpostavljena. Visokošolski učitelji delujejo kot prenašalci znanja na najvišjem nivoju, zato se od njih pričakuje vsebinska osredotočenost na njihovo izobraževanje v smeri področja, ki ga znanstveno in pedagoško razvijajo (Zhou & Ching Tu, 2019, 443).

9 Standardi in smernice za zagotavljanje kakovosti v evropskem visokošolskem prostoru (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area – EGS, 2015) (www.enga.eu).

10 Tako 5. odstavek v poglavju Innovation in Learning and Teaching, 3 (Paris Communiqué, 2018).

11 Kollektivvertrag für die ArbeitnehmerInnen der Universitäten, 2020.

12 Kolektivna pogodba za dejavnost vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji, Uradni list RS, št. 52/94, 49/95, 34/96, 45/96–popr., 51/98, 28/99, 39/99–ZMPUPR, 39/00, 56/01, 64/01, 78/01–popr., 56/02, 43/06–ZKolP, 60/08, 79/11, 40/12, 46/13, 106/15, 8/16–popr., 45/17, 46/17, 80/18, 160/20 in 88/21.

13 Vsebine izobraževanja in usposabljanja so prisotne v večini kolektivnih pogodb, kar nakazuje na pomembnost tega področja v panožnem socialnem dialogu. Kakor izhaja iz strateških dokumentov, razvoja trga dela in družbe nasploh, to področje pridobiva na pomenu, zlasti z vidika ohranjanja ter pridobivanja ustreznih kompetenc za učinkovito opravljanje dela (Franca, 2018, 626).

14 Ker ZDR-1 in ZVis ne opredeljujeta pojmov izobraževanje, izpopolnjevanje in usposabljanje, si za njihovo razčlenitev pomagamo s 30. členom ZUTD, ki opredeljuje navedene pojme za potrebe trga dela (Korpič Horvat, 2016, 956).

Zahteve delovnopravne zakonodaje so, da univerza v vlogi delodajalca visokošolskim učiteljem zagotavlja izobraževanje, izpopolnjevanje in usposabljanje iz razlogov potreb delovnega procesa in ohranitve zaposlitve. Za visokošolske učitelje obstajata dve vrsti usposabljanj, in sicer zakonsko določena usposabljanja, ki izvirajo iz njihovega položaja delavca, zaposlenega pri delodajalcu, in usposabljanja, ki so vezana na specifično položaja visokošolskega učitelja, predvsem didaktična usposabljanja.

Tako so obvezna usposabljanja vezana na obveznost delodajalca do zagotavljanja varnega in zdravega delovnega okolja ter požarne varnosti. V skladu s kogentno določbo 1. odstavka 5. člena *Zakona o varnosti in zdravju pri delu* (ZVZD-1) morajo univerze usposobiti visokošolske učitelje za varno in zdravo delovno okolje, kar je sestavni del uvedbe v delo. Prav tako je na podlagi 20. člena *Zakona o varstvu pred požarom* (ZVPoz) univerza dolžna poskrbeti, da so visokošolski učitelji ob nastopu dela, ob morebitni premestitvi na drugo delovno mesto usposobljeni za varstvo pred požarom.

Specifična usposabljanja visokošolskih učiteljev, vezana na naravo dela, so didaktična usposabljanja, ki se izpostavljajo kot nujna za uspešno opravljanje dela visokošolskega učitelja. Evropsko združenje za zagotavljanje kakovosti v visokem šolstvu je izdalo Standarde in smernice za zagotavljanje kakovosti v evropskem visokošolskem prostoru, v katerih je kot standard določeno zagotavljanje kakovosti pedagoškega osebja, zahtevano s strani univerz, kar pomeni da so visokošolski učitelji, ki delajo s študenti, kvalificirani in usposobljeni za to delo. Univerze morajo v okviru svoje osnovne dejavnosti zagotavljati, da postopki za zaposlovanje in imenovanje njihovega kadra vključujejo način zagotavljanja, da imajo visokošolski učitelji potrebno stopnjo usposobljenosti.¹⁵ Visokošolski učitelji morajo imeti priložnost za razvoj in širjenje učne usposobljenosti ter spodbudo za to, da cenijo svoje sposobnosti.¹⁶ Evropskim smernicam se je sledilo v *Resoluciji o Nacionalnem programu visokega šolstva 2011-2020* (ReNPVŠ11–20), v kateri je med strateške cilje za področje visokega šolstva vključeno izboljševanje učiteljskih pedagoških sposobnosti z vlaganji v kadrovske potencial in v odstavku, namenjenem pedagoški odličnosti, zavezuje univerze, da bodo nudile pedagoško podporo visokošolskim učiteljem ter njihovem didaktičnemu usposabljanju z ustanovitvijo razvojnih centrov, ki bodo vršili vrhunsko usposabljanje in stalno posodabljanje znanja in veščin pedagoškega kadra.¹⁷

Univerze v Sloveniji imajo zahtevo po usposabljanju s področja pedagoško-andragoških znanj določeno v *Merilih za izvolitev v naziv*, in sicer morajo kandidati v postopku izvolitve v naziv izkazovati pedagoško usposobljenost. Slovenski didaktiki izpostavljajo, da *Merila za izvolitev v nazive visokošolskih učiteljev* vseskozi zapostavljajo pedagoško usposobljenost v primerjavi z znanstveno produktivnostjo. V *Pogojih in postopkih za volitve v nazive* iz leta 1990 je bilo v 9. členu navedeno, da morajo imeti kandidati za napredovanje iz naziva asistent v naziv visokošolskega učitelja ustrezno didaktično usposobljenost in predložiti s tem v zvezi ustrezna dokazila (Marentič Požarnik, 2020, 25). Zanimivo, da so prav omenjena določila izpadla iz kasnejših verzij meril na vseh univerzah v Sloveniji. V merilih iz leta 2011 kot glavni dokaz didaktične usposobljenosti ostaja le javno nastopno predavanje. Izpostavlja se, da morajo za visokošolske učitelje potekati usposabljanja za pridobivanje »pedagoškega vsebinskega znanja«, vendar ta usposabljanja niso predvidena kot obvezna. Glede na spreminjanje sistema študija in delno selitev pedagoških obveznosti na daljavo menim, da bi bilo smiselno ponovno vpeljati obveznost za visokošolske učitelje, da se udeležujejo didaktičnih usposabljanj. Visokošolski učitelji so sicer strokovnjaki na svojih strokovnih in znanstvenih področjih, ni pa njihova obveznost spremljanje razvoja didaktike. Izobraževanje in podajanje znanja je temeljna dejavnost visokošolskih učiteljev in iz tega razloga je pomembno, da se tekoče seznanjajo tudi z razvojem področja didaktike in najboljšimi praksami pri podajanju znanja.

Na podlagi 2. in 3. odstavka 53. člena *Kolektivne pogodbe za dejavnost vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji* je univerza dolžna plačati stroške usposabljanja (potne stroške, kotizacijo in stroške bivanja) ter nadomestilo plače. Visokošolskim učiteljem se torej mora dovoliti plačana odsotnost v času, ko se vrši usposabljanje, prav tako se jih mora napotiti na službeno pot, v kolikor usposabljanje ne poteka na sedežu univerze. Za izvedbo pravice do usposabljanja visokošolskih učiteljev pri ureditvi za visokošolske učitelje ni zaslediti posebnosti, bi pa bilo smiselno preveriti stanje glede potrebnosti didaktičnih usposabljanj in razmisliti o njihovi ponovni vpeljavi kot obveznih.

SOBOTNO LETO

Sobotno leto¹⁸ je pravica do odsotnosti z dela, namenjena predvsem visokošolskim učiteljem, ki omogoča

15 Univerze imajo različno organiziran sistem izboljševanja poučevanja in razvoj didaktičnih sposobnosti; v Avstriji je del pogodbe o financiranju dejavnosti univerz določena zahteva po organizaciji izboljševanja poučevanja, na Nizozemskem je bil vzpostavljen referenčni okvir za poučevanje, ki potrjuje didaktične kompetence visokošolskih učiteljev (Gaebel & Zhang, 2018, 75).

16 Univerze, ki imajo strategije razvoja akademskega osebja, imajo vzpostavljen sistem stalnega izpopolnjevanja za izboljšanje poučevanja. Teme obveznih izpopolnjevanj se sicer razlikujejo med univerzami, vendar so v glavnem osredotočene na pedagogiko in didaktiko, na študente osredotočeno poučevanje, izpopolnjevanja za uporabo najnovejše digitalne tehnologije (Gaebel & Zhang, 2018, 72).

17 24. ukrep v točki 2.5 v *Resoluciji o Nacionalnem programu visokega šolstva 2011-2020* (ReNPVŠ11–20), ki je zaenkrat ostal neuresničen.

18 Izraz sobotno leto ali sobotni dopust izhaja iz hebrejske legende. Izraz sobota izvira iz Sabbatun (latinsko), Sabat (grško) ali Šabat (hebrejsko), ki predstavlja ime reke v Mediju, ki je tekla šest dni in počivala sedmi dan. Prav tako so v vinogradih delali šest let, sedmo leto pa namenili za počitek zemlje. Na podlagi tega koncepta je nastala ideja sedmega leta, ki predstavlja počitek (Kang & Miller, 1999, 6–7).

odmik od vsakodnevnih obveznosti, in posvečanje znanstvenemu razvoju posameznika. Univerza Harvard velja za prvo univerzo, ki je visokošolskim učiteljem v poznem 17. stoletju ponudila možnost izrabe sobotnega leta. To naj bi bilo obdobje, v katerem se visokošolski učitelj nauči novih tehnik, razširi svoje raziskovalno področje ali recimo dokonča pisanje knjige (Yarmohammadian, Davison & Hsing Yeh, 2018). Sima (2000, 69) pri definiciji sobotnega leta povzame Zahorskega, ki sobotno leto opredeli kot načrt, ki visokošolskim učiteljem po določenih letih dela omogoči odsotnost za lasten razvoj. Po izvedbi sobotnega leta se za visokošolskega učitelja pričakuje vrnitev na delovno mesto ter podaja poročila o izvedenem sobotnem letu. Sima (2000, 69) opredeli tudi osem namenov za koriščenje sobotnega leta, in sicer: za izvedbo raziskovanja, za neprekinjen študij, za pisanje revij ali člankov, za izboljšanje umetniškega dela in iskanje novih idej, za izboljšanje izobraževalnih sposobnosti, za razvoj učnih načrtov, za pridobivanje novih izkušenj in izvedbo potovanj ali za dokončanje zaključnega dela. Bai & Miller (1999, 4) sobotno leto definirata kot zgoščeno obdobje plačane odsotnosti od vsakodnevnega dela, v času katerega visokošolski učitelji usmerjajo pozornost in energijo lastnemu razvoju in razvoju institucije.

Sobotno leto lahko torej opredelimo kot odsotnost visokošolskih učiteljev od rednega dela predvsem za izvedbo raziskovanja, dodatnega usposabljanja na znanstvenem in študijskem področju, izmenjave izkušenj ali priprave študijske ali znanstvene literature. Sobotno leto lahko imenujemo tudi nevidno fazo podiplomskega izobraževanja, ki ima izjemno praktično vrednost tako za visokošolskega učitelja.¹⁹ Prednosti sobotnega leta so tudi za univerze, in sicer: izboljšanje akademskih standardov univerze, saj se povečuje izvornost raziskav, timsko delo, izmenjava znanj in izkušenj, širši dostop do rezultatov znanstvenoraziskovalnega dela visokošolskih učiteljev z istega habilitacijskega področja in povečanje nabora mednarodnega sodelovanja, prijave projektov (Shirbagi & Gholami, 2019). Zaradi vse večje internacionalizacija visokega šolstva, ki vključuje delo preko IKT-tehnologij, spodbuja e-učenje in virtualno delo ter ponuja inovativne možnosti, da kraj opravljanja dela ni enak kraju gostovanja, predstavlja možnost izvedbe sobotnega leta v kraju bivanja. Izpostaviti pa je potrebno, da je delo v tujini, na tuji univerzi in v tujem okolju dobra osebna izkušnja, saj prinese ta več, kot je možnost dobiti le z usposabljanjem in izmenjavo metod dela in področij raziskovanja. Sobotno leto lahko na posameznih univerzah bistveno prispeva

o oblikovanju smernic za razvoj sodobnih raziskovalnih univerz. Univerza mora imeti oblikovane smernice za koriščenje sobotnega leta ter kriterije pri izbiri možnosti lokacije za njegovo izvedbo.

Sobotno leto v izbranih tujih ureditvah

Univerze imajo zelo različno določene pravne podlage za možnost izvedbe sobotnega leta, na primer v Avstriji je možnost koriščenja sobotnega leta predvidena v okviru kolektivne pogodbe za zaposlene na univerzi. V 11. členu *Kolektivne pogodbe za zaposlene na univerzi* je določena možnost koriščenja sobotnega leta za vse zaposlene na univerzi,²⁰ ki ne posega v pravico akademskega osebja, določeno v 33. členu *Kolektivne pogodbe za zaposlene na univerzi*, imenovano tudi študijski dopust. V skladu s 33. členom *Kolektivne pogodbe za zaposlene na univerzi* imajo na avstrijskih univerzah univerzitetni profesorji, višji docenti, izredni profesorji ter višji znanstveniki, starejši umetniki in predavatelji po sedmih letih zaporedne zaposlitve na univerzi pravico do študijske odsotnosti do šestih mesecev za poučevanje za raziskovalne namene ali za razvoj umetnosti. Tak dopust se lahko upošteva le, če ni v nasprotju z zahtevami delovnega mesta. Za izvedbo takšne odsotnosti se sklone pogodba, v kateri se določi čas in trajanje odsotnosti ter tudi cilji poučevanja, raziskovanja ali umetniške dejavnosti ali nadaljevalnega izobraževanja.

Ob analizi instituta sobotnega leta je razvidno, da je časovno obdobje zaposlitve, po katerem nacionalne zakonodaje visokošolskemu učitelju priznajo pravico do sobotnega leta, različno. V Avstriji je možnost koriščenja odsotnosti po sedmih letih neprekinjene zaposlitve na podlagi 11. in 33. člena *Kolektivne pogodbe za zaposlene na univerzi*. V Italiji imajo možnost koriščenja sobotnega leta samo izredni in redni profesorji ob izpolnitvi naslednjih kumulativnih pogojev: koristijo ga lahko šele po sedmih letih poučevanja, izključno samo za raziskovalno delo brez pedagoških obveznosti in v kolikor najdejo primerno nadomestilo za opravljanje svojih pedagoških obveznosti na univerzi, na kateri so zaposleni (Podatki European University Institute, 2021).

Pojavljajo se vprašanja o možnosti izvajanja sobotnega leta zlasti na univerzah, ki nimajo ustreznih finančnih sredstev za izvedbo te oblike usposabljanja.²¹ Temeljni problem, ki onemogoča širšo uporabo instituta sobotnega leta, so finančna sredstva oziroma vzpostavitev virov ter mehanizma koriščenja teh sredstev (Zahir & Fakhri, 2011, 919). Kot eno od možnosti za zagotovitev

19 Zelo pomembno je vnaprejšnje načrtovanje sobotnega leta. Visokošolski učitelji naj bi vložili prošnjo za koriščenje sobotnega leta, ki naj bi vsebovala priložnost za načrtovanje za koriščenje sobotnega leta, ki vključuje cilje, ki naj bi bili doseženi v okviru le-tega. Če naj bi visokošolski učitelj načrtoval obisk tuje institucije, je potrebna še ureditev institucionalnega sodelovanja (Bass et al., 2002, 583).

20 Vsi zaposleni na univerzi lahko po sedmih letih zaposlitve dobijo pravico do plačanega ali neplačanega neopravljanja dela zaradi izobraževanja. Za določitev časa in trajanja odsotnosti zaradi izobraževanja se sklone sporazum med univerzo in zaposlenim. S posebno pogodbo se lahko zaposleni na univerzi dogovorijo za sobotno leto, v kolikor to omogoča delovno mesto, ki jim omogoča odsotnost po zaporednim sedmih letih dela na univerzi.

21 Na podlagi 11. člena *Kolektivne pogodbe za zaposlene na univerzah* je v Avstriji mogoče, da visokošolski učitelj za čas odsotnosti na sobotnem letu dobiva znižano plačilo, čeprav določeno obdobje dela s krajšim delovnim časom oziroma dela ne opravlja.

finančnih sredstev za sobotno leto Zahir in Fakhri izpostavita globalno financiranje sobotnega leta z donatorji iz gospodarstva, ki posameznim univerzam namenijo sredstva za možnost napotovanja visokošolskih učiteljev na sobotno leto (Zahir & Fakhri, 2011, 919).

Univerze, ki pošiljajo svoje visokošolske učitelje na sobotno leto, imajo zelo različno urejeno tudi vprašanje plačila; nekatere v obliki štipendij, ki jih dodeljujejo svojemu pedagoškemu kadru, ureditev je lahko vezana na plačano odsotnost zaradi izobraževanja ali na sistem suspenza (Yarmohammadian, Davison & Hsing Yeh, 2018). V Avstriji je na primer visokošolski učitelj v času prostega semestra, ki ga koristi v skladu s 33. členom *Kolektivne pogodbe za zaposlene na univerzi*, upravičen do iste plače kot v primeru rednega dela.

Visokošolski učitelji se ne odločajo za sobotno leto v primeru, da je to organizirano na univerzi kot neplačana odsotnost, saj jim to ne poseže le v tekoče prihodke, temveč tudi v znižanje prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (Carr & Tang, 2005, 163).

Pravica visokošolskega učitelja do sobotnega leta v Republiki Sloveniji

V Republiki Sloveniji je v 64. členu ZVis za visokošolske učitelje kot *lex specialis* določeno, da imajo v šestih letih opravljanja dela pravico do poglobljenega izpopolnjevanja na področju raziskovalne dejavnosti v skupnem trajanju največ dvanajstih mesecev. To izpopolnjevanje se imenuje sobotno leto. Visokošolskemu učitelju se v primeru koriščenja sobotnega leta pedagoška obveznost prerazporedi, vendar se ne sme povečati za več kot eno tretjino (tako 2. odstavek 64. člena ZVis). Iz *Predloga za izdajo Zakona o visokem šolstvu s tezami – ESA 759* izhaja, da je bila v okviru poglavitnih rešitev zakona urejena pravica visokošolskih učiteljev do enoletnega poglobljenega izpopolnjevanja na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti. Obrazloženo je bilo, da to ne pomeni enoletnega plačanega dopusta, ampak daje visokošolskemu učitelju možnost, da svoje delovne obveznosti prerazporedi tako, da v petih letih opravi obveznosti za šest let. V času, ko dela s povečano obveznostjo, za to delo ni posebej plačan, med izpopolnjevanjem pa prejema plačo, kot če bi delal (Poročevalec Skupščine Republike Slovenije, 1992, 69).

ZVis ne vsebuje nobenih drugih dodatnih določil glede koriščenja sobotnega leta, delovnopравниh statusa, pogodbene ureditve odsotnosti, pravic visokošolskih učiteljev in pristojnosti univerz pri sprejemanju odločitev o koriščenju sobotnega leta in trajanju sobotnega leta, prav tako je v delovnopравни zakonodaji za izobraževanje določeno samo, da se trajanje, potek in pravice pogodbenih strank med izobraževanjem uredijo v pogodbi o izobraževanju ali v kolektivni pogodbi. Tudi za institut

sobotnega leta je vidna slabost *Kolektivne pogodbe za dejavnost vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji*, ki pokriva celotno vertikalno izobraževanja, v glavnem pa ima kar nekaj specifičnih določb, vezanih na učitelje v osnovnih in srednjih šolah, ne vsebuje pa posebnosti, vezanih na ureditev delovnopравниh položaja visokošolskega učitelja.

Institut sobotnega leta so univerze v Republiki Sloveniji na podlagi visokošolske zakonodaje opredelile v svojih statutih. V skladu z 171. členom *Statuta Univerze v Ljubljani* ima visokošolski učitelj v teku sedmih zaporednih let zaposlitve na delovnem mestu visokošolskega učitelja pravico do odsotnosti največ dvanajstih mesecev za poglobljeno izpopolnjevanje na področju raziskovalne dejavnosti. Visokošolskemu učitelju se lahko v primeru iz prejšnjega odstavka pedagoška obveznost prerazporedi, vendar se ne sme povečati za več kot eno tretjino. To pravico lahko uveljavlja pod pogojem, da je v času koriščenja sobotnega leta visokošolskega učitelja mogoče zagotoviti nemoten potek pedagoškega procesa. Na podlagi 6. odstavka 171. člena *Statuta Univerze v Ljubljani* je bil na Univerzi v Ljubljani sprejet *Pravilnik o sobotnem letu in drugih odsotnostih delavcev zaradi izpopolnjevanja in usposabljanja*, ki določa postopek za pridobitev pravice do sobotnega leta, pogoje ter nadomestilo plače in stroškov, ki visokošolskemu učitelju nastanejo pri izvedbi sobotnega leta. Na podlagi 207. člena *Statuta Univerze v Mariboru* ima visokošolski učitelj vsakih šest let nepretrganega dela pravico do odsotnosti zaradi poglobljenega izpopolnjevanja na področju raziskovalne dejavnosti. Odsotnost lahko traja največ dvanajst mesecev. V času odsotnosti po prvem odstavku tega člena pripada visokošolskemu učitelju nadomestilo v višini plače, ki bi jo visokošolski učitelj prejemal, če bi delal. Visokošolski učitelji Univerze na Primorskem imajo na podlagi 154. člena *Statuta Univerze na Primorskem* v šestih letih opravljanja dela pravico do poglobljenega izpopolnjevanja v skupnem trajanju največ dvanajst mesecev (sobotno leto). Način uresničevanja pravice do sobotnega leta se uredi s pravilnikom, ki je v pristojnosti senata univerze. Glede na določbe statuta in pravil, po katerih visokošolskim učiteljem pripada pravica do sobotnega leta šele po šestih letih zaposlitve (sedmo leto je namenjeno koriščenju sobotnega leta), in sicer z določilom 64. člena ZVis.²² Upošteva namen določbe 64. člena ZVis, kot jo je mogoče razbrati iz obrazložitve predloga zakona, bi visokošolskemu učitelju ta pravica pripadala že po petletnem obdobju zaposlitve, torej šesto leto (Poročevalec Skupščine Republike Slovenije, 1992, 69).

Pravica do koriščenja sobotnega dela je v Republiki Sloveniji zakonsko določena pravica do posebne oblike izpopolnjevanja samo za visokošolske učitelje. Glede na

22 Kot to določa 4. člen *Pravilnika o sobotnem letu in drugih odsotnostih delavcev zaradi izpopolnjevanja in usposabljanja Univerze v Ljubljani* (Pravilnik o sobotnem letu, 2018).

naravo sobotnega leta, ki je namenjeno poglobljenemu izpopolnjevanju na področju raziskovalne dejavnosti, in glede na določbe statuten univerz lahko sobotno leto opredelimo tudi kot izpopolnjevanje v interesu obeh pogodbenih strank. Za pridobitev pravice do sobotnega leta sta zakonsko določena samo dva kumulativna pogoja, tj. pridobitev naziva visokošolskega učitelja in petletno obdobje opravljanja dela za univerzo. Zaradi skopega zapisa zakonske določbe sobotnega leta se postavlja vprašanje, ali gre za nepopolno pravno pravilo²³ oziroma *pravilo lex imperfecta*. Tudi 64. člen ZVis, ki določa pravico visokošolskega učitelja do sobotnega leta, ne določi nobenih kršitev, niti ne opredeli civilnih ali kazenskih sankcij za primer, da univerza visokoškolskemu učitelju sobotnega leta kljub izpolnjevanju pogojev ne odobri. V kolikor univerza visokoškolskemu učitelju odobri pravico do sobotnega leta, pušča zakonska ureditev tega instituta vrsto odprtih vprašanj, ki so prepuščena avtonomni ureditvi univerz. Sobotno leto v Republiki Sloveniji ni predvideno kot plačan dopust, temveč je oblika koriščenja odsotnosti vezana na prerazporeditve delovnega časa. Smiselno bi bilo oblikovati pravila, kako se v primeru priprave na sobotno leto (v sklopu petletnega obdobja) upošteva minimalne standarde glede delovnega časa glede na največje možne obremenitve visokošolskih učiteljev, tako da se v petih letih delovni čas poveča in da je šesto leto visokošolski učitelj prost delovnih obveznosti.

Iz 64. člena ZVis izhaja, da gre za odsotnost visokošolskega učitelja do največ enega leta, v tem času visokošolski učitelj ne opravlja rednega dela za univerzo, vendar prejema plačo, kot da bi delal.²⁴ Poleg vprašanja prerazporeditve delovnega časa tako, da bo visokošolski učitelj opravil večji obseg dela, ki se nato izravna z odsotnostjo v času koriščenja sobotnega leta, se pri uresničevanju te pravice pojavljajo še druga vprašanja. Visokoškolskemu učitelju lahko z izvedbo sobotnega leta nastanejo stroški, v kolikor je koriščenje sobotnega leta namenjeno delu na drugi ustanovi (bivanje, stroški prevoza) in vprašanje je, ali je univerza dolžna pokriti stroške, ki so povezani s sobotnim letom in katere. ZVis ureditev vprašanj izvedbe sobotnega leta prepušča v avtonomno urejanje univerzam, ki so sprejele pravila v tej zvezi. Za samo izvedbo sobotnega leta bi kazalo medsebojna razmerja med univerzo in visokošolskim učiteljem urediti s pogodbo²⁵ (podobno kot se to ureja v primeru izobraževanja), seveda pa mora biti vsebina pogodbe o izvedbi sobotnega leta prilagojena institutu sobotnega leta.

Za ustrezno ureditev instituta sobotnega leta kot posebno obliko izpopolnjevanja visokošolskega učitelja bi bilo potrebno pravico do sobotnega leta ustrezneje zakonsko urediti, prav tako pa univerzam zagotoviti ustrezen vir financiranja. V izogib različnim interpretacijam 64. člena ZVis bi kazalo jasneje opredeliti odsotnost v času sobotnega leta kot plačano odsotnost. V kolektivni pogodbi pa bi bilo smiselno predvideti postopek in pogoje za pridobitev pravice do sobotnega leta.

ZAKLJUČEK

Zakonsko določena pravica in dolžnost visokošolskega učitelja je stalno izobraževanje, izpopolnjevanje in usposabljanje v skladu s potrebami delovnega procesa, in sicer z namenom ohranitve oziroma širitve sposobnosti za opravljanje dela po pogodbi o zaposlitvi, ohranitve zaposlitve ter povečanja zaposljivosti. Za visokošolskega učitelja so specifična usposabljanja, vezana na naravo dela, didaktična usposabljanja, ki se jih izpostavljajo kot primerna za uspešno opravljanje dela visokošolskega učitelja ter posledično vplivajo na ohranjanje zaposlitve. Univerze v Sloveniji imajo posredno zahtevo po usposabljanju s področja pedagoško-andragoških znanj določeno v Merilih za izvolitev v naziv, in sicer morajo kandidati v postopku izvolitve v naziv izkazovati pedagoško usposobljenost, niso pa več potrebna posebna potrdila o didaktični usposobljenosti. Glede na spreminjanje sistema študija, tj. delno selitev pedagoških obveznosti na daljavo, menim, da bi bilo smiselno ponovno vpeljati obveznost za visokošolske učitelje, da se udeležujejo didaktičnih usposabljanj ter da se tekoče seznanjajo tudi z razvojem področja didaktike in najboljšimi praksami pri podajanju znanja.

Kot posebna pravica je za visokošolske učitelje na univerzi predvidena možnost koriščenja sobotnega leta. Ta pravica je za visokošolske učitelje določena v okviru visokošolske zakonodaje samo z naslednjimi parametri: ta oblika izpopolnjevanja poteka v okviru raziskovalne dejavnosti, lahko traja največ dvanajst mesecev, takšno obliko izpopolnjevanja lahko visokošolski učitelj koristi po šestih letih opravljanja dela, univerza ima pravico njegovo pedagoško obveznost prerazporediti, vendar ne na način, da bi prišlo do povečanja obremenitve za več kot eno tretjino. Zakonsko določena pravica do sobotnega leta je *norma lex imperfecta*, ker nima predvidene sankcije. Uporaba instituta sobotnega leta prinaša veliko odprtih vprašanj, ki so sedaj prepuščena avtonomni ureditvi univerz, vendar bi bilo primerno na zakonski ravni urediti minimalni okvir ter financiranje.

23 Pavčnik opredeli nepopolno pravno pravilo kot tisto, ki je dejansko brez »ene izmed konstitutivnih sestavin pravnega pravila«, običajno je manjkajoča sestavina pravna kršitev ali sankcija ali obe (Pavčnik, 2013, 122).

24 Univerze v Republiki Sloveniji nimajo posebnega vira za financiranje instituta sobotnega leta, zato bi bil primeren razmislek, da se v določbi o financiranju univerz v okviru razvojnega stebra doda, da se vzpostavi finančni mehanizem za vzpodbujanje koriščenja sobotnega leta.

25 V skladu s 3. odstavkom 170. člena ZDR-1 se trajanje in potek izobraževanja ter pravice pogodbenih strank med izobraževanjem in po njem določijo s pogodbo o izobraževanju oziroma s kolektivno pogodbo. Pogodba o izobraževanju je posebna pogodba delovnega prava, ki jo skleneta delavec in delodajalec z namenom ureditve pravic in obveznosti v zvezi z izobraževanjem (Korpič Horvat, 2016, 961–962).

EDUCATION OF HIGHER EDUCATION TEACHERS WITH SPECIAL EMPHASIS ON
SABBATICAL

Mojca TANCER VERBOTEN

University of Maribor, Faculty of Law, Mladinska ulica 9, 2000 Maribor, Slovenia

e-mail: mojca.tancer@um.si

SUMMARY

*The right and duty of a higher education teacher, which is determined by law, is continuous education, improvement and training as required by the needs of the working process, with the aim of maintaining or expanding the ability to perform work under an employment contract, maintaining employment. Didactic training is specific to a higher education teacher. Universities in Slovenia have an indirect requirement for training in the field of pedagogical and andragogical knowledge determined in internal acts, namely candidates in the process of election to the title must demonstrate pedagogical competence, but no special certificates of didactic competence are required. Given the changing system of study, i.e. partial relocation of pedagogical responsibilities, it would make sense to reintroduce the obligation for higher education teachers to attend didactic training. As a special right to further training, the possibility of using the Sabbatical is provided for higher education teachers at the university. The statutory right to a Sabbatical is the norm of the *lex imperfecta* because it has no sanction. The use of the institute on Sabbatical brings many open questions, which are now left to the autonomous regulation of universities, but it would be appropriate to regulate the minimum framework and funding at the legislative level.*

Keywords: education, higher education teachers, specific training of higher education teachers, Sabbatical, further training

VIRI IN LITERATURA

- Bass, E. J., Caldwell, B. S., Cao, C. G. L., Lee, J. D. & C. Miller (2020):** Planing the Sabbatical: Potential Benefits, Options, and Strategies. V: Proceedings of the 2020 HFES 64th International Annual Meeting. Santa Monica, CA, Human Factor and Ergonomics Society (HFES), 582–586.
- Korpič Horvat, E. (2016):** Zakon o delovnih razmerjih s komentarjem. V: Belopavlovič, N. et al.: Zakon o delovnih razmerjih s komentarjem. Ljubljana, GV Založba, 956, 961–962.
- B-VG – Bundes-Verfassungsgesetz. StGBL, št. 4/1945,** nazadnje spremenjeno z BGBl, št. 2/2021. Dostopno na: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnumm er=10000138> (zadnji pristop: 10. 6. 2021).
- Carr, A. E. & T. L. Tang (2005):** Sabbatical and Employee Motivation: Benefits, Concerns, and Implications. *Journal of Education for Business*, 80, 3, 160–164.
- European University Institute (2021):** Italy, Academic Career Structure. Dostopno na: <https://www.eui.eu/ProgrammesAndFellowships/AcademicCareersObservatory/AcademicCareersbyCountry/Italy#InfoforLaw> (zadnji pristop: 10. 6. 2021).
- Franca, V. (2018):** Med teorijo in prakso: vsebine izobraževanja in usposabljanja v kolektivnih pogodbah dejavnosti. *Delavci in Delodajalci*, 18, 4, 609–632.
- Gaebel, M. & T. Zhang (2018):** Trends 2018 – Learning and Teaching in the European Higher Education Area. Brussels, European University Association.
- Håkansson Lindqvist, M., Mozelius, P., Jalde mark, J. & M. Cleveland-Innes (2020):** A Literature Review of Higher Education Reform and Lifelong Learning in a Digital Era. V: European Distance and E-Learning Network (EDEN) Proceedings. 2020 Research Workshop, Lisbon, 21–23 October, 2020. Lisbon, EDEN, 189–197.
- Igličar, A. (2005):** Avtonomija univerze v luči slovenske in evropske ustave ter bolonjske deklaracije. *Revus – revija za evropsko ustavnost*, 5, 91–101.
- Kang, B. & M. T. Miller (1999):** An Overview of the Sabbatical Leave in Higher Education: A Synopsis of the Literature Base. Information Analyses, ERIC, 1–20. Dostopno na: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED430471.pdf> (zadnji pristop: 10. 6. 2021).
- Kaučič, I. & F. Grad (2011):** Ustavna ureditev Slovenije. Ljubljana, GV Založba.
- Kolektivna pogodba za dejavnost vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji – Uradni list RS,** št. 52/94, 49/95, 34/96, 45/96–popr., 51/98, 28/99, 39/99–ZMPUPR, 39/00, 56/01, 64/01, 78/01–popr., 56/02, 43/06–ZKolP, 60/08, 79/11, 40/12, 46/13, 106/15, 8/16–popr., 45/17, 46/17, 80/18, 160/20 in 88/21.
- Kollektivvertrag für die ArbeitnehmerInnen der Universitäten (2020):** Veröffentlicht in der Wiener Zeitung 11. Jänner 2020.
- Konvencija MOD št. 140 o plačanem letnem dopustu za izobraževanje (1982):** Uradni list SFRJ – MP, št. 14/82.
- Konvencija MOD št. 142 o poklicnem usmerjanju in strokovnem usposabljanju za razvoj človekovih sposobnosti (1982):** Uradni list SFRJ – Mednarodne pogodbe, št. 14/82.
- Listina Evropske unije o temeljnih pravicah (2010):** Uradni list EU, 2010/C 83/02.
- Marentič Požarnik, B. (2020):** Visokošolska didaktika in didaktično usposabljanje visokošolskih učiteljev pri nas – dosedanji razvoj, izkušnje in problemi. *Andragoška spoznanja/Studies in Adult Education and Learning*, 26, 2, 15–32.
- Mednarodni pakt o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah (1992):** Uradni list RS, št. 35/92 – MP, št. 9/92.
- Paris Communiqué (2018).** Dostopno na http://eha.info/Upload/document/ministerial_declarations/EHEAParis2018_Communique_final_952_771.pdf (zadnji pristop: 10. 6. 2021).
- Pavčnik, M. (2013):** Teorija prava prispevek k razumevanju prava. Ljubljana, GV Založba.
- Poročevalec Skupščine Republike Slovenije (1991):** Predlog za izdajo Zakona o visokem šolstvu s tezami – ESA. Ljubljana, Skupščina Republike Slovenije.
- Pravilnik o sobotnem letu (2018):** Pravilnik o sobotnem letu in drugih odsotnosti delavcev zaradi izpopolnjevanja in usposabljanja Univerze v Ljubljani. Dostopno na: <http://www.sindikar-vss.si/2018/07/pravilnik-o-sobotnem-letu.html> (zadnji pristop: 10. 6. 2021).
- Priporočila o statusu visokošolskih učiteljev:** Priporočila o statusu visokošolskih učiteljev – Recommendation concerning the Status of Higher-Education Teaching Personnel. Dostopno na: http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=13144&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html (zadnji pristop: 10. 6. 2021).
- Resolucija o nacionalnem programu visokega šolstva 2011–2020 (ReNPVŠ 11-20):** Uradni list RS, št. 41/2011.
- Shirbagi, N. & P. Gholami (2019):** STEM Faculty Members Experience of Sabbatical Leave: A Narrative Study. *Journal of Applied Research Higher Education*. Dostopno na: <https://www.emerald.com/insight/2050-7003.htm> (zadnji pristop: 10. 6. 2021).
- Sima, C. M. (2000):** The Role and Benefits of the Sabbatical Leave and Faculty Development and Satisfaction. *New Directions for Institutional Research*, 105, 67–75.
- Splošna deklaracija o človekovih pravicah (2018):** Uradni list RS, št. 24/2018.

Teršek, A. & J. Medved (2018): Pravica delavcev do dodatnega izobraževanja – v teoriji in praksi. *Pravna praksa*, 37, 5, II–VIII.

UG – Universitätsgesetz. StF: BGBl. I Nr. 120/2002, nazadnje spremenjeno z BGBl. št. 20/2021.

URF – Ustava Republike Finske. Suomen perustuslaki, 1999-06-17, No. 731, pp. 1633–1654, 11. June 1999. Dostopno na: <https://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1999/en19990731.pdf> (zadnji pristop: 10. 6. 2021).

URI – Ustava Republike Italije. La Costituzione della Repubblica Italiana, *Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana*, n. 298/1947

URS – Ustava Republike Slovenije. Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121, 140, 143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90, 97, 99 in 75/16 – UZ70a.

Wei, J. (2005): Creating a Quality Higher Teacher Base and Measures for Undertaking Reforms. *Chinese Education and Society*, 38, 6, 7–16.

Yarmohammadian, M. H., Davison, P. & C. Hsing Yeh (2018): Sabbatical as a Part of Academic Excellence Journey: A Narrative Qualitative Study. *Journal of Education and Health Promotion*, 7, 1, 1–14.

Zahir, A. T. P. & L. S. Fakhri (2011): Improve Faculty Effectiveness by Sabbatical Leave, International Conference on Education and Educational Psychology. *Procedia – Social and Behavioral Sciences* 29, 917–926.

ZDR-1 – Zakon o delovnih razmerjih. Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 – ZPosS, 81/19, 203/20 – ZIUPOPDVE in 119/21 – ZČmIS-A.

Zhou, H. & C. Ching Tu (2019): Impacts of Learning Content Focus and Collaborative Learning on University Teachers Lifelong E-learning. *Journal of Workplace Learning*, 31, 7, 442–464.

ZVis – Zakon o visokem šolstvu. Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 109/12, 85/14, 75/16, 61/17 – ZUPŠ, 65/17, 175/20 – ZIUOPDVE in 57/21 – odl. US.

ZVPoz – Zakon o varstvu pred požarom. Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 9/11, 83/12 in 61/17 – GZ.

ZVZD-1 – Zakon o varnosti in zdravju pri delu. Uradni list RS, št. 43/11.